

Ha mort "un" Rudolf Hess

La presó de Spandau s'ha quedat buida. Ja no té sentit la discussió sobre si era millor haver deixat lliure Hess i haver-lo deixat acabar els dies com un ciutadà normal. S'ha acabat el darrer reducte viu del nazisme triomfant. Ara bé, ¿quants Rudolfs Hess queden, petits o grans, repartits pels països de la terra?

Vicent Partal

Que la presó de Spandau haja quedat buida és una bona notícia. Per a uns, perquè Hess «ja és lliure». Per a uns altres, perquè Hess, símbol del nazisme, ha mort humiliat entre les quatre parets d'un penal en la que va ser capital del seu abominable imperi.

La mort, siga o no un suïcidi, del mig-autor del *Mein Kampf* ha revifat la polèmica sobre si era millor haver-lo deixat lliure i haver-li permès acabar el seus dies com un ciutadà normal. En algun moment, fins i tot una organització tan admirada com Amnesty International va reclamar que el lloc de Hitler fos alliberat. Ara el tema passarà a la discussió erudita i prou. Ja no té un sentit pràctic discutir si Hess hauria d'haver mort sol i amargat a Spandau o si ho hauria d'haver fet envoltat de la seua família, del seu perillós fill. El cas és que «el pres número 7» ja no existeix, i no queda cap dels processats de Nuremberg. La història gira pàgina.

Però aquest gir de full és contradictori. S'ha acabat el darrer reducte viu del nazisme triomfant. Del nazisme que només fa quaranta-set anys que va ocupar París, del nazisme que només en fa quaranta-vuit que va envair Polònia, del nazisme que no fa ni mig segle que va planificar l'extermini del poble jueu, del nazisme que va destruir, a base de mort, l'esquerra europea, del nazisme que va costar vint milions de morts a la Unió Soviètica i cinquanta a la humanitat. En aquest sentit, l'alegria, l'alegria instintiva i irrefrenable, per la mort d'Hess, està de tot punt justificada. I que ningú no en faça demagògia, que no ha mort un pobre avi, sinó un dels màxims responsables de la barbàrie feixista, orgullós, a més, del seu passat.

Però la mort de Rudolf Hess té una cara amarga també. El vell de 93 anys

ha mort assenyalat amb el dit acusador del planeta. Era «el llogater de Spandau», l'home en qui, malgrat la discussió i el dubte, ha quedat palesa per al futur l'avertència que no hi haurà mai perdó per a aquells que no perdonaven el fet de ser diferents i busquen sotmetre, no només un poble, sinó tota la humanitat. Ara bé, ¿quants Rudolfs Hess queden, petits o grans, repartits pels països de la terra? ¿I qui els assenyalà sense concessions?

Necessitariem un Spandau per a César Augusto Pinochet. I un altre per a Pieter Botha. Caldria trobar un edifici tan gris com el berlinès perquè fes de bandera contra les amenaces que els nazis van teatralitzar com ningú, però que segueixen vives. Caldria un edifici gris per als autors del carnatge de Sabra i Xatila, caldria un edifici gris per amagar-hi la «contra» i Mobutu Sese Seko. Hauríem de trobar un símbol on refugiar la nostra por contra l'holocaust nuclear, la nostra angoixa con-

tra la fam i la misèria. Perquè la mort de Hess se'ns ha emportat l'últim inapel·lable que quedava.

Potser hi haurà algun altre dia un nou Spandau. Un Spandau on anatemitzar el totalitarisme que, malgrat la derrota dels nazis, regna i domina un món i un altre, per damunt de les diferències ideològiques. Un Spandau on advertir que les invasions de pobles que reclamen no voler ser com els obliguen a ser no seran impunes, un Spandau on dibuixar una barrera imaginària contra el napalm i el deute extern, contra la mort dels idiomes i les nacions, contra els tirs a la nuca i les presons d'extermini, contra la censura escrita, la censura parlada i la censura amenaçada, contra l'opulència irracional, contra la injustícia justificada.

De moment, hem guanyat un exemple: la humiliació de qui va creure que el món era exclusivament seu. Però hem perdut un exercici de memòria col·lectiva: la demostració personificada que, malgrat fer-ho sempre a les palpentes, seguim buscant allò que en diuen llibertat i no perdonem als qui ens la intenten arrabassar. Només no hi ha diàleg possible amb els que es neguen a parlar de tu a tu. Hess era un d'ells. Però en queden d'altres. □

I, efectivament, un Rudolf Hess ja és lliure.